

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

28 päivänä heinäkuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2001/42/EY — Tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi — Kansallinen toimi, joka on yhteensopimaton unionin oikeuden kanssa — Oikeudelliset seuraukset — Kansallisen tuomioistuimen toimivalta pysyttää väliaikaisesti voimassa kyseisen toimen tietyt vaikutukset — SEUT 267 artiklan kolmas kohta — Velvollisuus pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua

Asiassa C-379/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) on esittänyt 26.6.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Association France Nature Environnement

vastaan

Premier ministre ja

ministre de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund ja E. Regan,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.2.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Association France Nature Environnement, asiamiehenään E. Wormser, avustajanaan M. Le Berre, avocat,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään S. Ghiandoni, F.-X. Bréchet, D. Colas ja G. de Bergues,
- Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet ja C. Hermes,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.4.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 267 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Association France Nature Environnement ja toisaalta Premier ministre (pääministeri) ja ministre de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie (ekologiasta, kestävästä kehityksestä ja energiasta vastaava ministeri) ja joka koskee vaatimusta tiettyjen ympäristöön vaikuttavien suunnitelmien ja asiakirjojen arvioinnista 2.5.2012 annetun asetuksen nro 2012-616 (décret n° 2012-616, du 2 mai 2012, relatif à l'évaluation de certains plans et documents ayant une incidence sur l'environnement; JORF 4.5.2012, s. 7884) kumoamisesta lainvastaisuudenvuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY (EYVL 2001, L 197, s. 30) 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on taata korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja edistää ympäristönäkökohtien huomioon ottamista suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä kestävästä kehityksestä edistämiseksi varmistamalla, että tietyistä suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tehdään ympäristöarviointi tämän direktiivin mukaisesti.”

- 4 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’suunnitelmilla ja ohjelmilla’ sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia, mukaan lukien Euroopan [unionin] yhteisrahoittamat suunnitelmat ja ohjelmat, sekä niitä koskevia muutoksia
 - jotka kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen valmistelee ja/tai hyväksyy tai jotka viranomainen valmistelee kansanedustuslaitoksen tai hallituksen hyväksyttäväksi lainsäädäntömenettelyllä, ja
 - joita lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset edellyttävät;
- b) ’ympäristöarvioinnilla’ 4–9 artiklan mukaista ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämistä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista;

– –”

- 5 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. – – ympäristöarviointi on tehtävä 2–4 kohdassa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

2. Jollei 3 kohdasta muuta johdu, ympäristöarviointi on tehtävä kaikista suunnitelmista ja ohjelmista,

--

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien, joissa määritellään pienten alueiden käyttö paikallisella tasolla sekä 2 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien vähäisten muutosten osalta edellytetään ympäristöarviointia ainoastaan, jos jäsenvaltiot määrittelevät, että niillä on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

4. Jäsenvaltioiden on määriteltävä, onko sellaisilla muilla kuin 2 kohdassa tarkoitetuilla suunnitelmilla ja ohjelmilla, joilla vahvistetaan puitteet sellaisten tulevien hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätökselle, todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

5. Jäsenvaltioiden on määriteltävä, onko edellä 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuilla suunnitelmilla ja ohjelmilla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, joko tapauskohtaisen tarkastelun perusteella tai määrittelemällä suunnitelma- ja ohjelmatyyppejä, taikka molempia keinoja yhdistelemällä. Jäsenvaltioiden on tätä varten otettava kaikissa tapauksissa huomioon liitteessä II vahvistetut asiaankuuluvat perusteet, jotta voidaan varmistaa, että suunnitelmat ja ohjelmat, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan.

6. Edellä 5 kohdassa tarkoitettussa tapauskohtaisessa tarkastelussa sekä suunnitelma- ja ohjelmatyyppeiden määrittelyssä on kuultava 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lopputulokset, joihin on 5 kohdan nojalla päädytty, ovat yleisön saatavilla, mukaan lukien perusteet, joiden vuoksi -- ympäristöarviointia ei ole vaadittu.

--”

6 Saman direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 3 artiklassa tarkoitettu ympäristöarviointi on tehtävä suunnitelman tai ohjelman valmistelun kuluessa ja ennen sen hyväksymistä tai sitä koskevan lainsäädäntömenettelyn aloittamista.

2. Tämän direktiivin vaatimukset on joko sisällytettävä jäsenvaltioiden olemassa olevien suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymismenettelyihin tai otettava osaksi tämän direktiivin noudattamiseksi perustettavia menettelyjä.

3. Suunnitelmien ja ohjelmien ollessa osa eriasteisten suunnitelmien ja ohjelmien kokonaisuutta jäsenvaltioiden on kaksinkertaisen arvioinnin välttämiseksi otettava huomioon se, että arviointi tehdään tämän direktiivin mukaisesti kokonaisuuden eri tasoilla. --”

7 Direktiivin 2001/42 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja 5 artiklan mukaisesti laadittu ympäristöselostus on saatettava 3 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten sekä yleisön saataville.

2. Jäljempänä 3 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille ja 4 kohdassa tarkoitettulle yleisölle on annettava hyvissä ajoin todellinen mahdollisuus esittää asianmukaisen ajan kuluessa mielipiteensä suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta sekä siihen liitetystä ympäristöselostuksesta ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä tai sitä koskevan lainsäädäntömenettelyn aloittamista.

3. Jäsenvaltioiden on nimettävä ne asiassa kuultavat viranomaiset, joita suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset todennäköisesti koskevat sen vuoksi, että ne vastaavat erityisesti ympäristöasioista.

4. Jäsenvaltioiden on määritettävä 2 kohdan soveltamista varten yleisö, mukaan lukien yleisö, joihin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluva päätöksenteko vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa tai joita se koskee, mukaan lukien asiaankuuluvat valtioista riippumattomat järjestöt, kuten ympäristönsuojelua edistävät tai muut kyseeseen tulevat järjestöt.

5. Jäsenvaltioiden on määriteltävä viranomaisille ja kansalaisille tiedottamista ja näiden kuulemista koskevat yksityiskohtaiset järjestelyt.”

8 Direktiivin 2001/42 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on annettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ennen 21 päivää heinäkuuta 2004. – –

– –

3. Edellä 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu velvoite koskee niitä suunnitelmia ja ohjelmia, joiden ensimmäinen virallinen valmisteluasiakirja valmistuu 1 kohdassa tarkoitetun päivän jälkeen. Niiden suunnitelmien ja ohjelmien osalta, joiden ensimmäinen valmisteluasiakirja valmistuu ennen kyseistä päivää ja jotka hyväksytään tai joita koskeva lainsäädäntömenettely aloitetaan yli 24 kuukautta sen jälkeen, on noudatettava 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua velvoitetta, jolleivät jäsenvaltiot pääta tapauskohtaisesti, ettei tämä ole mahdollista, ja ilmoita päätöksestään yleisölle.

– –”

Ranskan oikeus

9 Direktiivi 2001/42 on saatettu osaksi Ranskan oikeusjärjestystä useilla säädöksillä, joita ovat erityisesti tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY saattamisesta osaksi kansallista oikeusjärjestystä 3.6.2004 annettu asetus nro 2004-489 (ordonnance n° 2004-489, du 3 juin 2004, portant transposition de la directive 2001/42/CE du Parlement européen et du Conseil du 27 juin 2001 relative à l'évaluation des incidences de certains plans et programmes sur l'environnement; JORF 5.6.2004, s. 9979), kaksi 27.5.2005 annettua asetusta, joista toisella muutettiin ympäristökoodeksia (asetus nro 2005-613) ja toisella yhdyskuntasuunnittelukoodeksia (asetus nro 2005-608), sekä kansallisesta ympäristösitoumuksesta 12.7.2010 annettu laki nro 2010-788 (loi n° 2010-788, du 12 juillet 2010, portant engagement national pour l'environnement; JORF 13.7.2010, s. 12905). Ympäristökoodeksin L. 122-4–L. 122-11 §:ää muutettiin viimeksi mainitun lain 232 ja 233 §:llä.

10 Ympäristökoodeksin L. 122-4 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 2010-788, säädetään seuraavaa:

”I.– Ympäristöarviointi direktiivin [2001/42] liitteessä II mainittujen perusteiden kannalta tehdään suunnitelmista, kaavioista, ohjelmista ja muista suunnitteluasiakirjoista, joilla todennäköisesti on ympäristövaikutuksia ja joilla ei sellaisenaan anneta lupaa töiden suorittamiseen eikä määrätä maankäyttösuunnitelmista mutta joita sovelletaan kyseisten töiden tai hankkeiden toteuttamiseen:

1° Valtion, alue- ja paikallishallintoviranomaisten tai niiden yhteenliittymien ja niiden alaisuudessa toimivien julkisten laitosten hyväksymät suunnitelmat, kaaviot, ohjelmat ja muut suunnitteluasiakirjat, jotka liittyvät maa-, metsä- tai kalatalouteen, energiaan, teollisuuteen, liikenteeseen, jätehuoltoon, vesitalouteen, televiestintään, matkailuun tai kaavoitukseen ja joiden tarkoituksena on määrittää puitteet vaikutusarvioinnin soveltamisalaan L. 122-1 §:n mukaisesti kuuluvien töiden ja maankäyttösuunnitelmien toteuttamiselle

- 2° Valtion, alue- ja paikallishallintoviranomaisten tai niiden yhteenliittymien ja niiden alaisuudessa toimivien julkisten laitosten hyväksymät muut kuin tämän pykälän 1° kohdassa mainitut suunnitelmat, kaaviot, ohjelmat ja muut suunnitteluasiakirjat, joiden tarkoituksena on määrittää puitteet töiden ja maankäyttösuunnitelmien toteuttamiselle, jos niillä todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia
- 3° Suunnitelmat, kaaviot, ohjelmat ja muut suunnitteluasiakirjat, jotka edellyttävät vaikutusten arviointia L. 414-4 §:n nojalla sen todennäköisen vaikutuksen vuoksi, joka niillä on kyseisillä alueilla.
- II. – Yhdyskuntasuunnittelukoodeksin L. 121-10 §:ssä ja alue- ja paikallisviranomaisista annetun koodeksin L. 4424-9 ja L. 4433-7 §:ssä mainittujen suunnitelmien, kaavioiden, ohjelmien ja muiden suunnitteluasiakirjojen ympäristöarviointiin sovelletaan yhdyskuntasuunnittelukoodeksin L. 121-10–L. 121-15 §:n säännöksiä.
- III. – Pinta-alaltaan vähäisten alueiden käyttöä koskevien suunnitelmien, kaavioiden, ohjelmien ja muiden suunnitteluasiakirjojen luonnoksista ei tehdä tässä jaksossa säädettyä arviointia, jollei niiden soveltamisella todennäköisesti ole merkittäviä ympäristövaikutuksia, kun otetaan erityisesti huomioon ympäristön haavoittuvuus, suunnitelman kohde tai hankkeen sisältö.
- IV. – Conseil d'État'n kuulemisen jälkeen annetulla asetuksella määritellään ne I ja III momentissa tarkoitetut suunnitelmat, kaaviot, ohjelmat ja asiakirjat, joiden ympäristöarviointi tehdään ympäristöasioissa toimivaltaisen valtion hallintoviranomaisen tapauskohtaisen harkinnan perusteella.
- V. – Ympäristöarviointia ei tehdä suunnitelmista ja asiakirjoista, jotka on laadittu yksinomaan maanpuolustusta tai väestönsuojelua koskeviin tarkoituksiin.”
- 11 Ympäristökoodeksin L. 122-5 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 2010-788, säädetään seuraavaa:
- ”Muiden kuin vähäisten muutosten tekeminen L. 122-4 §:n I momentin soveltamisalaan kuuluviin suunnitelmiin ja asiakirjoihin edellyttää joko uutta ympäristöarviointia tai niitä laadittaessa tehdyn arvioinnin saattamista ajan tasalle.
- Muutosten vähäisyyttä arvioidaan ottaen huomioon direktiivin [2001/42] liitteessä II mainitut perusteet. Conseil d'État'n kuulemisen jälkeen annetulla asetuksella säädetään, missä tapauksissa muutoksista voidaan määrätä tehtäväksi ympäristöarviointi ympäristöasioissa toimivaltaisen valtion hallintoviranomaisen tapauskohtaisen harkinnan perusteella.”
- 12 Ympäristökoodeksin L. 122-7 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 2010-788, säädetään seuraavaa:
- ”Suunnitelman tai asiakirjan laatimisesta vastaava julkisoikeudellinen oikeushenkilö toimittaa L. 122-4 §:n mukaisesti laaditun suunnitelma- tai asiakirjaluonnoksen, johon on liitetty ympäristöselonteko, ympäristöasioissa toimivaltaiselle valtion hallintoviranomaiselle lausunnon antamista varten.
- Jos lausuntoa ei ole annettu kolmen kuukauden kuluessa, lausunnon katsotaan olevan puoltava.
- Ympäristöasioissa toimivaltaista valtion viranomaista kuullaan tarvittaessa siitä, kuinka täsmällisiä ympäristöselontekoon sisältyvien tietojen on oltava.”

13 Ympäristökoodeksin L. 122-11 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tarkemmat säännökset tämän jakson soveltamisedellytyksistä kunkin suunnitelma- tai asiakirjaryhmän osalta annetaan tarvittaessa asetuksella Conseil d’État’n kuulemisen jälkeen.”

14 Pääministeri antoi lain nro 2010-788 232 ja 233 §:n soveltamiseksi sekä direktiivin 2001/42 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä muun muassa asetuksen nro 2012-616. Tässä asetuksessa vahvistetaan luettelo suunnitelmista, kaavioista, ohjelmista ja suunnitteluasiakirjoista, joista ympäristöarviointi on tehtävä joko järjestelmällisesti tai tätä varten nimetyn hallintoviranomaisen tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Asetuksessa määritellään myös ympäristöasioissa toimivaltainen viranomaislainen, jota on kuultava kyseisen ympäristöarvioinnin yhteydessä. Kyseisessä asetuksessa määritellään myös yksityiskohtaisessa taulukossa ne suunnitelmat, kaaviot, ohjelmat ja muut suunnitteluasiakirjat, joista ympäristöarviointi on tehtävä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Association France Nature Environnement nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa 13.6.2012 asetuksesta nro 2012-616 kumoamiskanteen, jossa se vetosi direktiivin 2001/42 säännösten noudattamatta jättämiseen ja erityisesti siihen, että useilla ympäristöviranomaisilla ei ole tässä direktiivissä edellytettyä autonomista hallinnollista asemaa.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hyväksyi 26.6.2015 antamallaan päätöksellä asetusta nro 2012-616 koskevan kumoamisvaatimuksen asetuksen 1 ja 7 artiklan osalta.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi ensinnäkin, että kyseisen asetuksen 1 artiklassa sivuutetaan direktiivin 2001/42 6 artiklan 3 kohdasta johtuvat vaatimukset. Tässä kansallisen oikeuden säännöksessä nimittäin annetaan samalle viranomaiselle yhtäältä toimivalta erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen ja hyväksymiseen ja toisaalta toimivalta olla kuultavana samoja suunnitelmia ja ohjelmia koskevissa ympäristöasioissa, mutta siinä ei anneta säännöstä, jolla varmistettaisiin, että jälkimmäistä toimivaltaa käyttäisi sellainen yksikkö, jolla on todellisuudessa autonominen asema.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi toiseksi, että kyseisen asetuksen 7 artiklassa sivuutetaan kansallisen oikeuden saattamista unionin oikeuden mukaiseksi koskevat vaatimukset, koska siinä on ilman oikeusvarmuuteen tai yleiseen järjestykseen perustuvaa pakottavaa syytä jätetty direktiivin 2001/42 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä annettujen säännösten soveltamisalan ulkopuolelle alueellisten luonnonpuistojen perustamisasiakirjat, jotka oli säädetty laadittaviksi tai tarkistettaviksi 1.1.2013 mennessä, vaikka tämän direktiivin täytäntöönpanon määräaika oli jo päättynyt.

19 Todettuaan asetuksen nro 2012-616 1 ja 7 artiklan lainvastaisuuden ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohti tällaisen toteamuksen seurauksia.

20 Tältä osin kyseinen tuomioistuin katsoi, että tämän asetuksen osittaisen kumoamisen taannehtivuuteen liittyi se vaara, että asetuksen perusteella hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien laillisuuden lisäksi myös jokaisen tällaisten suunnitelmien ja ohjelmien perusteella toteutetun toimen laillisuus saatettaisiin riitauttaa ottaen huomioon Ranskan hallinto-oikeuden erityispiirteinä oleva mahdollisuus vedota tällaisten sääntelytoimien lainvastaisuuteen ilman määräaikaavaatimusta. Tällainen tilanne olisi haitallinen sekä oikeusvarmuuden periaatteen noudattamisen että ympäristönsuojelua koskevien unionin tavoitteiden toteuttamisen kannalta. Lisäksi syntyisi lainaukko, joka estäisi direktiivin 2001/42 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä annettujen säännösten täytäntöönpanon, joten kansallisella tuomioistuimella olisi oltava mahdollisuus mukauttaa ajallisesti kyseisen asetuksen kumoamisen seurauksia.

- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi siten, että kun otetaan huomioon edellytykset, joilla Ranskan hallintotuomioistuimet voivat käyttää kumoamispäätöksen vaikutusten mukauttamista koskevaa toimivaltaansa, edellä tarkastellut näkökohdat saattaisivat johtaa asetuksen nro 2012-616 1 ja 7 artiklan vaikutusten pysyttämiseen voimassa sen ajan, joka on ehdottomasti tarpeen sellaisten säännösten antamiseksi, joilla perustetaan direktiivin 2001/42 säännösten mukainen asianmukainen hallintoviranomaisjärjestelmä huolehtimaan ympäristöarvioinneista. Kyseinen tuomioistuin pohtii näin ollen, olisiko mahdollista määrätä, että kyseisen asetuksen osittaisen kumoamisen vaikutukset alkavat vasta 1.1.2016 ja että jollei asetuksen nojalla toteutetuista toimista ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivään mennessä tuomioistuimissa nostetuista kanteista muuta johdu, vaikutuksia, jotka riidanalaisen asetuksen säännökset ovat tuottaneet ennen asetuksen kumoamista, pidetään lopullisina.
- 22 Tässä tilanteessa Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko unionin oikeutta yleisenä tuomioistuimena soveltavan kansallisen tuomioistuimen pyydettävä kaikissa tapauksissa Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, jotta tämä arvioisi, onko kansallisen tuomioistuimen unionin oikeuden vastaisiksi katsomat säännökset aiheellista pysyttää väliaikaisesti voimassa?
- 2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko päätös, jonka Conseil d'État voi tehdä siitä, että pysytetään tiettyjen [asetuksen nro 2012-616] 1 §:n säännösten, joita se pitää lainvastaisina, vaikutukset voimassa 1.1.2016 asti, perusteltavissa erityisesti ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn perusteella?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Toinen kysymys

- 23 Toisella kysymyksellään, joka on syytä käsitellä ensimmäiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, millä edellytyksillä kansallinen tuomioistuin, jossa oikeusriita on vireillä, voi rajoittaa ajallisesti tiettyjä sellaisen päätöksen vaikutuksia, jolla todetaan lainvastaiseksi kansallisen oikeuden säännös, joka on hyväksytty direktiivissä 2001/42 säädettyjen ja erityisesti sen 6 artiklan 3 kohdasta johtuvien velvoitteiden vastaisesti.
- 24 On syytä todeta, että ennakkoratkaisupyyntö on esitetty laillisuusvalvontaa koskevassa menettelyssä, jonka kohteena on useiden kansallisen oikeuden säännösten yhteensopivuus direktiivin 2001/42 kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tässä menettelyssä muun muassa todennut, että tämän direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa asetetut vaatimukset on sivuutettu kyseisen artiklan täytäntöön panemiseksi annetuissa kansallisen oikeuden säännöksissä.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa 20.10.2011 annettuun tuomioon Seaport (NI) ym. (C-474/10, EU:C:2011:681) viitaten muun muassa, että asetuksen nro 2012-616 säännökset ovat lainvastaisia, koska niillä ei voida turvata ympäristöviranomaisen toiminnallista itsenäisyyttä, sillä säännöksissä ei varmisteta, että ympäristöasioissa kuulluksi tulemista koskevaa toimivaltaa käyttäisi kyseisen viranomaisen sisällä yksikkö, joka on tosiasiallisesti autonominen.
- 26 Unionin tuomioistuin nimittäin täsmensi kyseisen tuomion 39 kohdassa, että direktiivin 2001/42 säännöksiltä vietäisiin tehokas vaikutus, jos tilanteessa, jossa kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan nojalla nimetty viranomainen olisi myös itse velvollinen valmistelemaan tai hyväksymään suunnitelman tai ohjelman, kyseessä olevan jäsenvaltion valtionhallinnossa ei olisi olemassa mitään muuta elintä, jolla olisi valtuudet suorittaa kyseinen kuulemista koskeva tehtävä.

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asetuksen nro 2012-616 1 ja 7 artikla eivät täytä tätä autonomiavaatimusta ja että nämä säännökset on sen vuoksi kumottava. Kyseinen tuomioistuin pohtii kuitenkin tällaisen kumoamisen oikeudellisia seurauksia.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pelkää erityisesti, että kumoamiseen liittyy se vaara, että useiden suunnitelmien ja ohjelmien ja niiden nojalla toteutettujen toimien laillisuus kyseenalaistetaan, ja tällainen tilanne voi synnyttää ympäristönsuojelulle haitallisen lainaukon. Näiden kansallisen oikeuden säännösten kumoamisen taannehtivuudesta nimittäin seuraa, että niiden nojalla toimitetut kuulemiset katsotaan toimitetuiksi sääntöjen vastaisesti.
- 29 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa 28.2.2012 annettuun tuomioon Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103).
- 30 Kyseisen tuomion 42 kohdassa unionin tuomioistuin katsoi, että koska direktiivissä 2001/42 ei ole säännöksiä siitä, mitä seurauksia direktiivissä säädettyjen menettelysäännösten rikkomisesta aiheutuu, jäsenvaltioiden on toimivaltansa rajoissa ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin yleis- tai erityistoimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kaikista suunnitelmista tai ohjelmista, joilla todennäköisesti on kyseisessä direktiivissä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, tehdään ennen niiden hyväksymistä direktiivissä säädettyjen menettelytapojen ja arviointiperusteiden mukainen ympäristöarviointi.
- 31 Kyseisen tuomion 43 kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti jäsenvaltioiden on poistettava lainvastaiset seuraukset, jotka aiheutuvat unionin oikeuden rikkomisesta, ja että tällainen velvollisuus lankeaa jokaiselle jäsenvaltion elimelle niille kuuluvan toimivallan rajoissa.
- 32 Saman tuomion 44–46 kohdasta ilmenee lisäksi, että velvollisuus direktiivissä 2001/42 vaaditun ympäristöarvioinnin tekemättä jättämisen korjaamiseen, tällä tavoin virheellisen toimen mahdollinen lykkääminen tai kumoaminen mukaan luettuna, kuuluu myös kansallisille tuomioistuimille silloin, kun niiden ratkaistavana on tämän direktiivin vastaisesti hyväksyntä kansallisen oikeuden toimesta nostettu kanne. Tästä seuraa, että kyseisten tuomioistuinten on kansallisen oikeutensa nojalla ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla pyritään lykkäämään suunnitelmaa tai ohjelmaa, jota hyväksyttäessä ei ole noudatettu direktiivissä edellytetyn ympäristöarvioinnin suorittamisvelvollisuutta, tai kumoamaan se.
- 33 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ilmaisemista huolenaiheista, jotka liittyvät unionin oikeuden vastaisiksi katsottujen kansallisen oikeuden säännösten kumoamisen mahdollisiin haitallisiin vaikutuksiin ympäristön kannalta, on todettava, että 8.9.2010 annetun tuomion Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503) 66 ja 67 kohdasta ilmenee, että ainoastaan unionin tuomioistuin voi poikkeustapauksissa ja oikeusvarmuutta koskevista pakottavista syistä lykätä tilapäisesti unionin oikeuden säännön syrjäyttävää vaikutusta sen kanssa ristiriidassa olevaan kansallisen oikeuden sääntöön. Jos nimittäin kansallisilla tuomioistuimilla olisi toimivalta antaa kansallisille säännöksille etusija, vaikkakin vain väliaikaisesti, siihen unionin oikeuteen nähden, jonka kanssa ne ovat ristiriidassa, heikennettäisiin unionin oikeuden yhtenäistä soveltamista.
- 34 Tarkasteltavana olevalla alalla unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut 28.2.2012 antamansa tuomion Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) 58 kohdassa, että kansallisen tuomioistuimen voidaan – kun otetaan huomioon ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn olemassaolo – poikkeuksellisesti sallia soveltavan kansallista säännöstään, jossa sille annetaan mahdollisuus pitää voimassa eräitä kumotun kansallisen toimen vaikutuksia, kunhan tiettyjä kyseisessä tuomiossa täsmennettyjä edellytyksiä noudatetaan. Kyseisestä tuomiosta ilmenee siten, että unionin tuomioistuimen tarkoituksena on ollut tunnustaa kansallisen tuomioistuimen tapauskohtainen ja poikkeuksellinen toimivalta mukauttaa unionin oikeuden vastaiseksi katsotun kansallisen säännöksen kumoamisen vaikutuksia.

- 35 Kuten nimittäin SEU 3 artiklan 3 kohdasta ja SEUT 191 artiklan 1 ja 2 kohdasta ilmenee, unionin tehtävänä on huolehtia korkeatasoisesta ympäristönsuojelusta ja sen parantamisesta.
- 36 Tältä kannalta tarkastellen unionin tuomioistuin pyrki 28.2.2012 antamassaan tuomiossa *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103) sovittamaan keskenään yhteen yhtäältä laillisuusperiaatteen ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen ja toisaalta näistä unionin primaarioikeuden määräyksistä johtuvan ympäristönsuojelua koskevan vaatimuksen.
- 37 Kuten tämän tuomion 34 kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin on kyseisen tuomion 58 kohdassa siis asettanut unionin oikeuden vastaisen kansallisen toimen tiettyjen vaikutusten poikkeuksellisen voimassapitämisen edellytykseksi tiettyjen edellytysten noudattamisen.
- 38 Nämä edellytykset luetellaan 28.2.2012 annetun tuomion *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103) tuomiolauselmassa. Ensinnäkin riidanalaisen kansallisen toimen on oltava vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta 12.12.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/676/ETY (EYVL 1991, L 375, s. 1) asianmukainen täytäntöönpanotoimi. Toiseksi edellytetään, että uuden kansallisen toimen antamisella ja voimaantulolla ei voida estää riidanalaisen toimen kumoamisesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Kolmanneksi kyseisen toimen kumoamisesta on oltava seurauksena ympäristölle vahingollinen lainaukko direktiivin 91/676 täytäntöönpanossa. Neljänneksi tällaisen kansallisen toimen vaikutusten poikkeuksellinen voimassa pitäminen voi olla perusteltua ainoastaan sen ajan, joka on ehdottoman tarpeen todetun sääntöjenvastaisuuden korjaamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi.
- 39 Ensimmäisen edellytyksen kannalta pitää sinänsä paikkansa, että unionin tuomioistuin katsoi 28.2.2012 annetun tuomion *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103) 59 kohdassa kyseisellä tuomiolla ratkaistun asian erityiset olosuhteet huomioon ottaen, että riidanalaisen toimen oli oltava direktiivin 91/676 asianmukainen täytäntöönpanotoimi, mutta on kuitenkin huomautettava, että kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen saman tuomion 58 kohdassa toteaman ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn olemassaolo, tämän edellytyksen on tulkittava käsittävän kaikki sellaiset toimet, joilla – siitä huolimatta, että ne on hyväksytty direktiivissä 2001/42 säädettyjen velvoitteiden vastaisesti – unionin oikeus saatetaan asianmukaisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä ympäristönsuojelun alalla.
- 40 Kansalliselle tuomioistuimelle näin annettua poikkeuksellista toimivaltaa voidaan joka tapauksessa käyttää vain tapauskohtaisesti eikä abstraktisti tai yleisesti. Kuten unionin tuomioistuin on nimittäin jo todennut, tätä toimivaltaa on käytettävä ottaen huomioon tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet (ks. vastaavasti tuomio 28.2.2012, *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, 63 kohta).
- 41 Kansallisen tuomioistuimen on siten selvitettävä, että kaikki 28.2.2012 annetusta tuomiosta *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevien kaltaiset edellytykset täyttyvät, ja tutkittava, aiheutuisiko sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa riitautetun kansalliseen oikeuteen kuuluvan toimen kumoamisesta ympäristölle kielteisiä vaikutuksia, jotka vaarantaisivat tavoitteet, joihin unionin oikeudessa pyritään tällä alalla.
- 42 Tässä yhteydessä kansallisen tuomioistuimen on suoritettava arviointi, jossa otetaan erityisesti huomioon tässä asiassa riitautetun toimen tavoite ja sisältö sekä sen vaikutukset ympäristönsuojelua koskeviin muihin säännöksiin.
- 43 Edellä todetusta seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että kansallinen tuomioistuin voi kansallisen oikeuden niin salliessa poikkeuksellisesti ja tapauskohtaisesti rajoittaa ajallisesti tiettyjä sellaisen päätöksen vaikutuksia, jolla todetaan lainvastaiseksi kansallisen oikeuden säännös, joka on hyväksytty direktiivissä 2001/42 säädettyjen ja erityisesti sen 6 artiklan 3 kohdasta johtuvien

velvoitteiden vastaisesti, edellyttäen että tällainen rajoittaminen on välttämätöntä ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn vuoksi ja ottaen huomioon tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet. Tätä poikkeuksellista toimivaltaa voidaan kuitenkin käyttää vain silloin, kun kaikki 28.2.2012 annetusta tuomiosta Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevät edellytykset täyttyvät eli kun

- riidanalainen kansallisen oikeuden säännös on asianmukainen toimenpide unionin oikeuden saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä ympäristönsuojelun alalla
- uuden kansallisen oikeuden säännöksen antamisella ja voimaantulolla ei voida estää riidanalaisen kansallisen oikeuden säännöksen kumoamisesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia
- riidanalaisen säännöksen kumoamisesta olisi seurauksena ympäristölle vahingollinen lainaukko unionin oikeuden saattamisessa osaksi kansallista oikeusjärjestystä ympäristönsuojelun alalla, koska kumoaminen merkitsisi heikompaa suojelua ja olisi näin suoranaisesti vastoin unionin oikeuden olennaista tavoitetta
- riidanalaisen kansallisen oikeuden säännöksen vaikutusten poikkeuksellinen voimassa pitäminen kattaa ainoastaan sen ajan, joka on ehdottoman tarpeen todetun sääntöjenvastaisuuden korjaamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Ensimmäinen kysymys

- 44 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko kansallinen tuomioistuin kaikissa tapauksissa velvollinen esittämään unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, ennen kuin se käyttää poikkeuksellista toimivaltaa, jonka nojalla se voi 28.2.2012 annetusta tuomiosta Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevillä edellytyksillä päättää pysyttää voimassa unionin oikeuden vastaisen kansallisen toimen tietyt vaikutukset.
- 45 Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että SEUT 267 artiklassa annetaan kansallisille tuomioistuimille, joiden ratkaisuihin saa kansallisen oikeuden mukaan hakea muutosta, toimivalta pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.
- 46 Yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (tuomio 9.9.2015, X ja van Dijk, C-72/14 ja C-197/14, EU:C:2015:564, 57 kohta).
- 47 Jos sen sijaan kansallinen tuomioistuin, jonka ratkaisuihin ei saa hakea muutosta, toteaa, että unionin oikeuden tulkitseminen on välttämätöntä sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi, sille asetetaan SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa velvollisuus esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnö.
- 48 Tästä on todettu 6.10.1982 annetun tuomion Cilfit ym. (283/81, EU:C:1982:335) 16 kohdassa, että unionin oikeuden oikea soveltaminen voi olla niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään järkevälle epäilylle siitä tavasta, jolla esitettyyn kysymykseen olisi vastattava. Ennen johtopäätöksen tekemistä tällaisen tilanteen olemassaolosta asiaa viimeisenä oikeusasteena käsittelevän kansallisen tuomioistuimen on oltava varma siitä, että asia olisi yhtä lailla ilmeinen muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimille ja unionin tuomioistuimelle. Ainoastaan näiden edellytysten täytyessä kansallinen tuomioistuin voi pidättäytyä saattamasta kysymystä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi ja ratkaista sen omalla vastuullaan.

- 49 Lisäksi kansallisen tuomioistuimen on tutkittava unionin oikeuden ominaispiirteet ja sen tulkinnasta johtuvat erityiset vaikeudet huomioon ottaen, miltä osin se voi olla esittämättä ennakkoratkaisupyyntöä unionin tuomioistuimelle. Jokainen unionin oikeuden säännös tai määräys, asianomaista alaa koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö mukaan lukien, on siten sijoitettava asiayhteyteensä, ja sitä on tulkittava siten, että huomioon otetaan unionin oikeus kokonaisuudessaan, sen tavoitteet sekä sen kehitysaste kyseisen säännöksen tai määräyksen soveltamisajankohtana (ks. vastaavasti tuomio 6.10.1982, Cilfit ym., 283/81, EU:C:1982:335, 17 ja 20 kohta).
- 50 Tästä on todettu 6.10.1982 annetun tuomion Cilfit ym. (283/81, EU:C:1982:335) 21 kohdassa, että sellaisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saada hakea muutosta, on silloin, kun unionin oikeutta koskeva kysymys on tullut sen ratkaistavaksi, noudatettava velvollisuuttaan saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, ellei se ole todennut, että se, miten unionin oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilystä; tutkittaessa, onko kyse tällaisesta tilanteesta, huomioon on otettava unionin oikeuden ominaispiirteet, sen tulkintaan liittyvät erityiset ongelmat sekä vaara oikeuskäytäntöjen eroavaisuuksien syntymisestä unionissa.
- 51 Koska yhtäältä kysymyksestä, joka koskee kansallisen tuomioistuimen mahdollisuutta rajoittaa ajallisesti tiettyjä sellaisen päätöksen vaikutuksia, jolla todetaan lainvastaiseksi kansallisen oikeuden säännös, joka on hyväksytty direktiivissä 2001/42 säädettyjen ja erityisesti sen 6 artiklan 3 kohdasta johtuvien velvoitteiden vastaisesti, ei ole muita unionin tuomioistuimen ratkaisuja 28.2.2012 annetun tuomion Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) jälkeen ja koska toisaalta tällainen mahdollisuus on toiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenevin tavoin poikkeuksellinen, kansallisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei saa hakea muutosta, on pääasian kaltaisessa asiassa pyydettävä unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, jos sillä on hiukankin epäilyjä unionin oikeuden asianmukaisesta tulkinnasta tai soveltamisesta.
- 52 Erityisesti silloin, kun tämän poikkeuksellisen toimivallan käyttö on omiaan heikentämään unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen noudattamista, kyseinen kansallinen tuomioistuin voi vapautua velvollisuudesta ennakkoratkaisun pyytämiseen unionin tuomioistuimelta vain, jos se on varma siitä, ettei tämän poikkeuksellisen toimivallan käyttöön liity mitään perusteltua epäilystä. Se, ettei tällaista epäilystä ole, on myös osoitettava seikkaperäisesti.
- 53 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että unionin oikeuden nykytilassa kansallisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei saa hakea muutosta, on lähtökohtaisesti pyydettävä ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta, jotta unionin tuomioistuin voisi arvioida, voidaanko unionin oikeuden vastaisiksi katsotut kansallisen oikeuden säännökset poikkeustapauksessa väliaikaisesti pysyttää voimassa ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan synn vuoksi ja ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet. Kansallinen tuomioistuin vapautuu tästä velvollisuudesta vain, kun se on seikkaperäisesti osoittamallaan tavalla varma siitä, ettei 28.2.2012 annetusta tuomiosta Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevien edellytysten tulkinnasta ja soveltamisesta ole mitään perusteltua epäilystä.

Oikeudenkäyntikulut

- 54 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kansallinen tuomioistuin voi kansallisen oikeuden niin salliessa poikkeuksellisesti ja tapauskohtaisesti rajoittaa ajallisesti tiettyjä sellaisen päätöksen vaikutuksia, jolla todetaan lainvastaiseksi kansallisen oikeuden säännös, joka on hyväksytty tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/42/EY säädettyjen ja erityisesti sen 6 artiklan 3 kohdasta johtuvien velvoitteiden vastaisesti, edellyttäen että tällainen rajoittaminen on välttämätöntä ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn vuoksi ja ottaen huomioon tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet. Tätä poikkeuksellista toimivaltaa voidaan kuitenkin käyttää vain silloin, kun kaikki 28.2.2012 annetusta tuomiosta Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevät edellytykset täyttyvät eli kun**
 - riidanalainen kansallisen oikeuden säännös on asianmukainen toimenpide unionin oikeuden saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä ympäristönsuojelun alalla
 - uuden kansallisen oikeuden säännöksen antamisella ja voimaantulolla ei voida estää riidanalaisen kansallisen oikeuden säännöksen kumoamisesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia
 - riidanalaisen säännöksen kumoamisesta olisi seurauksena ympäristölle vahingollinen lainaukko unionin oikeuden saattamisessa osaksi kansallista oikeusjärjestystä ympäristönsuojelun alalla, koska kumoaminen merkitsisi heikompa suojelua ja olisi näin suoranaisesti vastoin unionin oikeuden olennaista tavoitetta
 - riidanalaisen kansallisen oikeuden säännöksen vaikutusten poikkeuksellinen voimassa pitäminen kattaa ainoastaan sen ajan, joka on ehdottoman tarpeen todetun sääntöjenvastaisuuden korjaamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi.
- 2) **Unionin oikeuden nykytilassa kansallisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei saa hakea muutosta, on lähtökohtaisesti pyydettävä ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta, jotta unionin tuomioistuin voisi arvioida, voidaanko unionin oikeuden vastaisiksi katsotut kansallisen oikeuden säännökset poikkeustapauksessa väliaikaisesti pysyttää voimassa ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan syyn vuoksi ja ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian erityiset olosuhteet. Kansallinen tuomioistuin vapautuu tästä velvollisuudesta vain, kun se on seikkaperäisesti osoittamallaan tavalla varma siitä, ettei 28.2.2012 annetusta tuomiosta Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103) ilmenevien edellytysten tulkinnasta ja soveltamisesta ole mitään perusteltua epäilystä.**

Allekirjoitukset